

לא בני לה, לפי שלא שאל אלא באר זו שנפלה, וכשנפלה נגמרה זכותו.

ואם שאל גרנותא, ולא אמר באר זו. ונפלה הבאר ורוצה לבנותה.

בני לה ומשתמש בה עד שישקה כל שדותיו. ואם שאל ממנו בי גרנותא [מקום באר], ויחפר ולא מצא מים.

ברי ואזיל כמה גרנותי בארעיא, עד דמתרמי ליה [יכול לחפור כמה בארות בקרקע שלו, עד שימצא מים].

וכל מה שאמרנו, (308) הוא משמעות הלשון,

הדין הוא: אין אומרים, מיעוט רבים — שנים, ויוכל לעדור רק שני פרדסים (305), אלא רפיק ואזיל כל פרדיכי דאית ליה [יכול ללכת ולעדור את כל הפרדסים שלו], אבל לא פרדסים של אחרים (306).

ומהדר ליה קתיה [יוחזיר לו את הבית יד של המעדר], אם הברזל נשחק על ידי העידור הרב (307), ופטור מלשלם, שהרי זה "מתה מחמת מלאכה".

אמר רב פפא: האי מאן דאמר ליה לחבריה: אושלן האי גרנותא [באר מים] כדי להשקות את שדותי, ונפלה הבאר, ורוצה לבנותה מחדש.

בסוגיא שלנו מדובר באומר פרדסי (סמך בפתח) ואז משמע כל הפרדסים שלי, ואם אומר פרדסים אז עודד רק שני פרדסים. ובפק המוכר מדובר שמוכ קרקעות, אבל אם אמר קרקעותי, מכר את כל קרקעותיו. (תוס' שם ד"ה ארעתא) תוספות כאן דחו פירוש זה. ועיין רשב"א.

306. האומר "למירפק ביה פרדיסא", כוונתו לכל פרדס שבעולם ואף שאינו שלו. (עיין הערה 304)

אבל האומר "למירפק ביה פרדיסי", אי אפשר לומר שכוונתו לעדור את כל הפרדסים שבעולם, כי אז בודאי שלא יוכל להחזיר את הלי. (ב"ח חו"מ סי' שמ"א ס"ק י')

307. השואל יכול לעדור בו רק באותה שנה, אבל לא בשנה אחרת, שהרי לא השאיל לו לעולם. (טור חו"מ סי' שמ"א ס"ק י')

308. מרש"י משמע, שדברי הגמרא "וצריך למיקני מיניה" מתייחסים לכל דברי רב פפא. והקשה הריטב"א, שאין בזה כל חידוש, שאם

אחר. (הגהות הגר"א אות ד')

הטור כתב במפורש שיכול לעדור בו פרדס שאינו שלו. (חו"מ סי' שמ"א ס"ק י')

305. הקשו תוספות: בפרק המוכר את הבית, הגמרא אומרת, שהאומר לחבירו: מוכר אני לך קרקעות (ארעתא), מכר לו רק שתי קרקעות ולא מכר לו את כל קרקעותיו. (ב"ב ס"א ע"ב)

תרצו תוספות: יש לחלק בין מוכר קרקעות, שאין להניח שמכר את כל קרקעותיו, למשאיל קרדום, שמסתמא לא מקפיד ומשאיל לכל צרכו. עוד תרצו תוספות: הדבר מוטל בספק אם משמעות "פרדיסי" הוא שני פרדיסים או כל הפרדיסים. לכן, שואל שהוא מוחזק בכלי, יכול לעדור בו את כל הפרדסים, ובמוכר קרקע — שהוא המוחזק בקרקע, לפי שקרקע בחזקת מרא קמא עומדת — דנים מספק, שמכר לו רק שתי קרקעות.

תוספות במסכת בבא בתרא דחו תירוץ זה, וכתבו שאף המשאיל חפץ נחשב למוחזק בו לפי שהוא עתיד לחזור אליו.

תוספות שם הביאו תירוץ בשם ריב"ם: